

Telewizja internetowa pod nadzorem KRRiTv

12 czerwca 2011

Gdy w marcu br. po protestach społecznych oskarżających rząd o chęć cenzurowania Internetu Senat na wezwanie premiera usunął część zapisów z uchwalonej już przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji, zostało to przedstawione w mediach jako sukces obrońców wolności w Internecie i pozostawienie status quo oznaczającego brak regulacji w zakresie internetowych usług medialnych. Premier oświadczył dziennikarzom, że zaproponował, „by Senat usunął z ustawy całą tę część, która ma regulować Internet”, a w uzasadnieniu uchwały Senatu wprowadzającej poprawki można było przeczytać, iż „Senat postanowił przyjąć jedynie te rozwiązania, które mają na celu implementację wymienionej dyrektywy w odniesieniu do klasycznej telewizji” (chodzi o dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE o audiowizualnych usługach medialnych). Nawet na stronach Fundacji Panoptikon – organizacji stojącej w pierwszej linii frontu walki z wszelkimi przejawami cenzury – można było przeczytać, że „ustawa została przyjęta bez przepisów regulujących media internetowe”.

Niestety sytuacja nie wygląda tak całkiem różowo. W rzeczywistości poprawki Senatu usunęły z nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji jedynie zapisy dotyczące „audiowizualnych usług medialnych na żądanie” – czyli wszelkiego rodzaju internetowych wypożyczalni filmów oraz serwisów dających użytkownikowi możliwość wybrania z katalogu i odtworzenia interesującego go nagrania wideo. Pozostały – i zostały wprowadzone do ustawy podpisanej przez prezydenta 4 kwietnia br. – zapisy rozszerzające zakres jej stosowania na treści wideo nadawane przez Internet w streamingu do równoczesnego odbioru przez więcej niż jednego odbiorcę, czyli, mówiąc inaczej, na internetową telewizję nadawaną „na

żywo” (zgodnie z art. 2 ustawy nie stosuje się do programów radiowych rozpowszechnianych wyłącznie w systemach teleinformatycznych).

Zapisy te sprowadzają się w zasadzie do zmian w definicjach „rozpowszechniania”, „audycji” i „programu” oraz wprowadzeniu definicji „usługi medialnej”.

Przed nowelizacją „rozpowszechnianie” było definiowane jako „a) bezprzewodowa emisja programu do równoczesnego, powszechnego odbioru (system powszechnego odbioru), b) wprowadzanie programu do sieci kablowej (system zbiorowego odbioru)”, co w zasadzie wykluczało objęcia tą definicją transmisji przez Internet. Po nowelizacji „rozpowszechnianie” to „emisja programu drogą bezprzewodową lub przewodową do odbioru przez odbiorców”, przy czym art. 33 ust. 1a ustawy stanowi, że „nie wymaga uzyskania koncesji rozpowszechnianie programów telewizyjnych wyłącznie w systemach teleinformatycznych (...)” – z czego jednoznacznie wynika, że pojęcie „rozpowszechniania” obejmuje również emisję programu w systemach teleinformatycznych. (Dla dociekliwych – „system teleinformatyczny” rozumiany jest zgodnie z ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną jako „zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania, zapewniający przetwarzanie i przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych poprzez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci urządzenia końcowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. – Prawo telekomunikacyjne”).

Jeśli chodzi o „audycję”, to przed nowelizacją była ona definiowana jako „część programu radiowego lub telewizyjnego, stanowiąca odrębną całość ze względu na treść, formę, przeznaczenie lub autorstwo”, natomiast po nowelizacji audycja to „ciąg ruchomych obrazów z dźwiękiem lub bez niego (audycja audiowizualna) albo ciąg dźwięków (audycja radiowa), stanowiący, ze względu na treść, formę, przeznaczenie lub autorstwo, odrębną całość w stworzonym przez dostawcę usługi

medialnej programie lub katalogu audycji udostępnianych publicznie, zwanym dalej „katalogiem””. O ile więc dotychczas „audycja” musiała być częścią „programu radiowego” lub „programu telewizyjnego” – a „program” zgodnie z definicją musiał być „regularnie rozpowszechniany”, co (patrz wyżej) wykluczało w zasadzie zakwalifikowanie do „audycji” czegoś transmitowanego w internetowym streamingu, o tyle teraz do „audycji” można zakwalifikować każdy ciąg ruchomych obrazów, który stanowi odrębną całość w „programie” (już nie „radiowym” ani „telewizyjnym”). Ponieważ „program” nie musi już być „regularnie rozpowszechniany”, a jedynie „rozpowszechniany w całości, w sposób umożliwiający jednoczesny odbiór przez odbiorców w ustalonym przez nadawcę układzie”, zaś „rozpowszechnianie” (patrz wyżej) obejmuje również emisję programu w systemach teleinformatycznych, to wszystko, co nawet nieregularnie transmitowane jest przez Internet w streamingu do równoczesnego odbioru przez więcej niż jednego odbiorcę jako ciąg ruchomych obrazów (np. treści transmitowane w ramach Interia TV na żywo) jest „audycją” w rozumieniu obecnie obowiązującej ustawy o radiofonii i telewizji.

Ostatecznie wątpliwości rozwiewa nowo wprowadzona definicja „usługi medialnej”. „Usługą medialną” jest „usługa w postaci programu, za którą odpowiedzialność redakcyjną ponosi jej dostawca i której podstawowym zadaniem jest dostarczenie przez sieci telekomunikacyjne ogółowi odbiorców audycji, w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych; usługą medialną jest także przekaz handlowy”. Mowa wyraźnie o dostarczaniu audycji przez „sieci telekomunikacyjne” – a kolejna definicja w znowelizowanej ustawie stanowi, iż „siecią telekomunikacyjną jest sieć telekomunikacyjna w rozumieniu ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.)” (dla dociekliwych – oznacza to „systemy transmisyjne oraz urządzenia komutacyjne lub przekierowujące, a także inne zasoby, które umożliwiają nadawanie, odbiór lub transmisję sygnałów za pomocą przewodów, fal radiowych, optycznych lub innych środków wykorzystujących energię

elektromagnetyczną, niezależnie od ich rodzaju"). Czyli nie ma różnicy, czy coś spełniające wymienioną wyżej definicję „audycji” transmitowane jest przy pomocy tradycyjnych nadajników telewizyjnych, przez sieci telewizji kablowej czy przez Internet.

Zaklasyfikowanie treści nadawanych w internetowym streamingu do równoczesnego odbioru przez więcej niż jednego odbiorcę jako „audycji”, a ich uporządkowanych zestawów jako „programów” w rozumieniu znowelizowanej ustawy o radiofonii i telewizji rodzi bardzo istotne konsekwencje. Zgodnie z ustawą nadawcy takich audycji i programów muszą spełniać rozmaite wymagania, których niespełnienie grozi nakazaniem ich nadawcy przez przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji zaniechania działań naruszających przepisy ustawy lub uchwały KRRiT (art. 10 ust. 4 ustawy), a także karą pieniężną w wysokości do 10% przychodu nadawcy (art. 53 ustawy). (Niepodporządkowanie się nakazowi grozi odrębną karą pieniężną nakładaną personalnie na osobę kierującą działalnością dostawcy usługi medialnej, w wysokości do jej sześciokrotnego wynagrodzenia).

Do wymogów tych zaliczają się m. in.:

- Zakaz propagowania „działań sprzecznych z prawem, z polską racją stanu oraz postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i dobrem społecznym”, w szczególności „treści nawołujących do nienawiści lub dyskryminujących ze względu na rasę, niepełnosprawność, płeć, wyznanie lub narodowość” (art. 18 ust. 1 ustawy).
- Obowiązek szanowania przekonań religijnych odbiorców, a zwłaszcza chrześcijańskiego systemu wartości (art. 18 ust. 2 ustawy).
- Zakaz sprzyjania „zachowaniom zagrażającym zdrowiu lub bezpieczeństwu oraz zachowaniom zagrażającym środowisku naturalnemu” (art. 18 ust. 3 ustawy).

- Zakaz treści „zagrożających fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich, w szczególności zawierających treści pornograficzne lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc” (art. 18 ust. 4 ustawy).
- Zakaz nadawania treści mogących „mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich” w godzinach od 6 do 23 (art. 18 ust. 5 ustawy) i oznaczania ich odpowiednim symbolem graficznym lub zapowiedzią słowną (art. 18 ust. 5a ustawy).
- Obowiązek dbania o poprawność języka i przeciwdziałania jego wulgaryzacji (art. 18 ust. 7 ustawy).
- Obowiązek utrwalania audycji na nośnikach i przechowywania ich przez 28 dni oraz przekazywania ich zapisu na wezwanie przewodniczącego KRRiT, a także „osobie, która twierdzi, że treść audycji, reklamy lub innego przekazu narusza jej prawa” (art. 20 ustawy).
- Obowiązek przeznaczania określonej części (zasadniczo 33%) czasu nadawania programu na audycje wytworzone pierwotnie w języku polskim oraz określonej części (zasadniczo 33%) czasu nadawania utworów słowno-muzycznych na utwory wykonywane w języku polskim (art. 15 ustawy).
- Obowiązek przeznaczania w programach telewizyjnych określonej części (zasadniczo 10%) czasu nadawania programu na audycje europejskie wytworzone przez producentów niezależnych (art. 15a ustawy).
- Zakaz reklamowania wyrobów tytoniowych, napojów alkoholowych, usług medycznych, produktów leczniczych, gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości, zakładów wzajemnych, gier na automatach, substancji psychotropowych lub środków odurzających (art. 16b ust. 1 ustawy).
- Zakaz kierowania reklamy do małoletnich (art. 16b ust. 2 ustawy).

- Zakaz przeznaczania na reklamę więcej niż 12 minut w ciągu godziny (art. 16 ust. 3 ustawy).
- Zakaz lokowania tematów (art. 16c ustawy).
- Obowiązek „zapewniania dostępności programów dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji, napisów dla niesłyszących oraz tłumaczeń na język migowy, tak aby co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało takie udogodnienia”, w przypadku programów telewizyjnych (art. 18a ustawy).

Należy zauważyć, że spora część tych zakazów i nakazów wykracza poza prawo karne (np. z punktu widzenia tego prawa nie jest karalne wygłaszanie poglądów „sprzecznych z polską racją stanu”, nieszanowanie chrześcijańskiego systemu wartości, sprzyjanie „zachowaniom zagrażającym środowisku naturalnemu”, rozpowszechnianie treści pornograficznych z udziałem dorosłych dla osób, które się na to zgadzają, niedbanie o poprawność języka czy reklamowanie czegoś dłużej niż 12 minut w ciągu godziny), a instancją władną do cenzurowania audycji pod kątem ich zgodności z tymi zakazami i nakazami oraz wymierzania kar za ich nieprzestrzeganie jest urzędnik (przewodniczący KRRiT), a nie sąd. Na dodatek w praktyce KRRiT jest instytucją mocno upolitycznioną („organ o mieszanej reputacji, jeśli chodzi o niezależność od politycznych wpływów” wg Fundacji Panoptikon), co rodzi obawy, że np. zakaz propagowania działań sprzecznych z polską racją stanu (czy jakikolwiek inny z art. 18) może zostać użyty przeciwko opozycji politycznej.

Dodatkowo, zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy, „program telewizyjny rozpowszechniany wyłącznie w systemie teleinformatycznym” wymaga zgłoszenia do rejestru prowadzonego przez przewodniczącego KRRiT, a nadawanie można rozpocząć

dopiero w miesiąc od zgłoszenia. Za rozpowszechnianie takiego programu bez wpisu do rejestru grozi kara pieniężna (art. 53a ustawy).

Warto zauważyć, że przyjęta w nowelizacji ustawy definicja „usługi medialnej” obejmuje zarówno dostarczanie audycji w ramach działalności gospodarczej, jak i całkowicie non-profit. Pośrednio potwierdza to zawarta również w ustawie definicja „nadawcy społecznego”, który m. in. „nie pobiera opłat z tytułu rozpowszechniania, rozprowadzania lub odbierania jego programu” oraz fakt, że usunięta przez Senat definicja „audiowizualnej usługi medialnej na żądanie” zawierała dodatkowe sformułowanie „świadczona w ramach działalności gospodarczej”. Tak więc usługę medialną w postaci programu telewizyjnego rozpowszechnianego wyłącznie w systemie teleinformatycznym świadczy zarówno Interia TV, Jaworznicki Portal Społecznościowy, jak i telewizja graczy Headshot.pl, kościoły transmitujące msze online czy całkowicie amatorscy nadawcy transmitujący na żywo w ramach serwisu Popler.tv czy Pino.tv. Wydaje się to być wyjściem poza wymogi dyrektywy 2010/13/UE, która definiuje „audiowizualną usługę medialną” zgodnie z art. 57 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, czyli jako „świadczenie wykonywane zwykle za wynagrodzeniem”.

W chwili obecnej telewizja internetowa na żywo jest w Polsce rozpowszechniona znacznie mniej niż internetowe radio czy „audiowizualne usługi medialne na żądanie”, a KRRiT póki co nie wydaje się zbytnio interesować tym, co nadają jej dostawcy. Tym niemniej można sobie wyobrazić, że np. w przypadku transmitowania przez Internet jakiegoś kontrowersyjnego wydarzenia politycznego (co jest możliwe – np. demonstrację Solidarnych 2010 pod Pałacem Prezydenckim transmitowało Radio WNET przy pomocy założonego przez siebie kanału na Popler.tv; również obecne demonstracje w Hiszpanii są na żywo transmitowane przy pomocy platformy ustream.tv) Krajowa Rada nagle zauważy, że nadawca propaguje działania niezgodne z polską racją stanu, dobrem społecznym czy też

nadaje treści nawołujące do nienawiści.

Za kilka dni rozpoczynają się konsultacje społeczne dotyczące planowanej regulacji „audiowizualnych usług na żądanie”. Pierwsze spotkanie w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego z przedstawicielami organizacji społecznych planowane jest na wtorek. Warto poruszyć w nich również i sprawę transmisji internetowych „na żywo”.

Autor i źródło: [Jacek Sierpiński](#)

BIBLIOGRAFIA

1. http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,9271626,List_organizacji_pozarzadowych_do_premiera_w_spr._html
2. <http://www.uprzejmiedonosze.pl/pl/doniesienia-prasowe/wiadomosci/cenzura-internetu>
3. <http://www.rp.pl/arttykul/627562.html>
4. http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,9264365,Ustawa_medialna__Tusk__rezygnujemy_z_przepisow_o_internecie.html
5. <http://re-use.wikidot.com/medialna>
6. [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji](#)
7. <http://panoptykon.org/content/internet-na-razie-wolny-od-ustawy-medialnej-rz-d-pracuje-dalej-my-wci-czekamy-na-zaproszenie>
8. http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/ustawy/3812_u.htm
9. [Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej](#)